

Onderwijskrant Actueel – Stikstof en de Trias Politica

Korte omschrijving

De leerlingen staan stil bij de manier waarop de Trias Politica de stikstofcrisis raakt. Eerst halen ze voorkennis op over de trias politica door een korte video te kijken en een online schema in te vullen. Daarna linken ze deze kennis aan de rol van de rechterlijke macht (en ook de uitvoerende en wetgevende macht) bij de stikstofcrisis.

Let op: Enige voorkennis over de Trias Politica is vereist voor deze opdracht.

Leerdoelen

Aan het eind van deze werkvorm...

- weten de leerlingen wat de trias politica is.
- weten de leerlingen hoe de trias politici in het Nederlandse systeem werkt.
- weten de leerlingen waarom de trias politica belangrijk is.
- weten de leerlingen hoe de trias politica in de praktijk werkt aan de hand van het voorbeeld van de stikstofcrisis.

Benodigheden

- Klassikaal digibord
- Idealiter een smartphone (of andere device) per 2 leerlingen

Duur

+/- 30 minuten

Bronnen

- Video Teun van den Elzen:
<https://youtu.be/I5bckdUUeGM?t=42>
- Tool machtenveld:
<https://tools.prodemos.nl/krachtenveld/#/tool/machtenveld>
- Video RTL Z:
<https://www.youtube.com/watch?v=dRAfYYOPYw>

Over de dubbele rol van de Raad van State

- <https://www.bkhf.nl/juridisch-dubbele-rol-raad-state/>
- https://www.montesquieu-instituut.nl/id/viupn11nt7ew/dubbele_taal_ad_van_state_is_zo_gek
- <https://www.maartenonline.nl/de-aantasting-van-de-democratische-rechtsstaat/>

De werkvorm stap voor stap

1. Vertel dat de klas aan de slag gaat met het koppelen van de Trias Politica aan de stikstofcrisis.
2. Bekijk klassikaal een deel van de video van Teun van den Elzen over de democratische rechtsstaat, namelijk het stukje over de trias politica. Dit is minuut 0:43 tot 2:39.
3. Laat de tool Machtenveld op het digibord zien. Maak tweetallen en vraag elk tweetal ook naar deze tool te gaan op een smartphone/device. Behalve via de directe link is hij ook bereikbaar via:
 - Tools.prodemos.nl
 - Klik op 'start'
 - Klik op 'Krachtenveld'
 - Kies 'Machtenveld'
4. Geef de leerlingen 10 minuten om samen de tool in te vullen en geef aan dat je daarna klassikaal gaat nabespreken. Loop tijdens de 10 minuten rond om leerlingen op weg te helpen als ze vastlopen.
5. Bespreek het Machtenveld klassikaal na.
6. Bekijk klassikaal de video van RTL Z, tot minuut 2:50 en stel deze vragen:
'Waarom was er in 2019 grote paniek in politiek Den Haag?' - *Omdat de rechter zei dat de Nederlandse aanpak van stikstof niet voldeed aan de Europese regels.*
'Bij deze stikstofcrisis zie je de trias politica aan het werk. Op welke manier?' - *De rechterlijke macht is onafhankelijk en oordeelt of de wetgevende macht en de uitvoerende macht zich aan de regels houden.*

7. Vraag de leerlingen om de volgende vragen te beantwoorden.

1. Wie maakte de voorstellen om te veel stikstof tegen te gaan? *Antwoord: de minister*
2. Wie voerden de stikstofregels uit? *Antwoord: zowel de ministers, de provincies als de ambtenaren.*
3. Wie oordeelde dat de overheid zich niet aan de Europese regels hield? *Antwoord: de rechter.*

8. Vraag de leerlingen: 'Wat gebeurt er als de overheid de stikstofregels niet aanpast?'

Antwoord: dan kan de rechter de overheid dwingen om dat wel te doen. Ook kan de Europese Unie een boete uitdelen als Nederland zich niet aan de regels houdt.

Verdiepingsopdracht

9. Hou een kort debat met de klas over de rol van de rechter als het gaat om het oordelen over een wet. Sommige mensen vinden dat het vonnis van deze rechter te ver ging.

Debat

Stelling: **De rechter mag uitspraken doen die bindend zijn voor het kabinet.**

Je kunt de leerlingen op gang helpen met de onderstaande argumenten:

- Voor:
 - Scheiding der machten. De rechter mag de andere twee machten dwingen zich aan de wet te houden.
 - Is een controle op de beleidsmakers. Checks-and-balances.
 - De rechter heeft geen politieke agenda.
- Tegen:
 - De rechter is niet democratisch gekozen.
 - De rechter behoort niet tot de wetgevende macht.
 - Een rechter kun je niet ter verantwoording roepen. De minister wordt uiteindelijk op het matje geroepen, terwijl die misschien wel van het beleid af wilde.